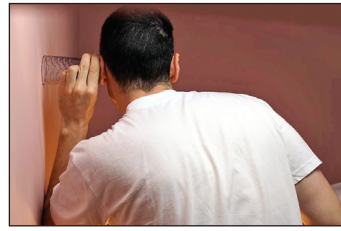

شکایت از همسایه مزاحم

برای شکایت علیه همسایه‌ای که مزاحمت ایجاد می‌کند باید پس از جمع‌آوری شواهد و مدارک محکمه‌پسند به دادسرا و شورای حل اختلاف منطقه مراجعه کرد. در چنین پرونده‌هایی بهتر است مدارک و شواهد سایر همسایگان هم ضمیمه پرونده شود که در نهایت مرجع قانونی مزاحم را به رفع مزاحمت ملزم می‌کند.

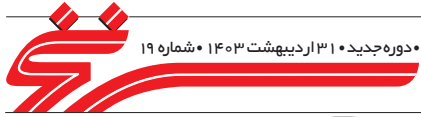

اجرت‌المثل چیست؟

به مبلغی که زن باید بابت خدماتی که خارج از وظایف خود انجام می‌دهد از شوهرش دریافت کند، اجرت‌المثل گفته می‌شود. میزان آن توسط کارشناس و با در نظر گرفتن شرایط تعیین می‌شود. تقاضای اجرت‌المثل تنها مختص به زمان طلاق نیست و زن حتی می‌تواند اجرت‌المثل خود را روز به روز مطالبه کند.

باشگاه و کلا

آگاهی از مسائل حقوقی به پیشگیری از وقوع بسیاری از جرائم و حوادث ناخوشایند کمک می‌کند. در این صفحه با کمک گروهی از بهترین و کلا و حقوقدانان دادگستری به سوالات روز حقوقی شما پاسخ می‌دهیم.

جرائم اطفال و نوجوانان در قانون

محمدرضا گیوکی
وکیل دادگستری

جایگاه «قصد ضربه به نظام» در جرم «اخلال در نظام اقتصادی»

دکتر
زینب ریاضت
عضو هیات علمی
باشگاه و وکیل دادگستری

به لحاظ حساسیت کودکان و نوجوانان، قانونگذار در قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۹۲ نوع مجازات آنها را به گونه‌ای متفاوت از بزرگسالان تصویب کرده است. قبل از بیان نوع مجازات، این سؤال مطرح است که حداقل سن مسئولیت کیفری در جرائم چیست؟ در این باره قانون ساکت است. از یک سو برخی با توجه به نظر فقها ۷ سال را اعلام می‌کنند و از سوی دیگر برخی، با توجه به ماده ۸۸ قانون مجازات اسلامی ۹ سال را مینمایند. در این قانون در تقسیم‌بندی‌ای که انجام شده ۲ گروه سنی برای اطفال و نوجوانان ترسیم شده است:

۱- اطفال و نوجوانان تا ۹ تا ۱۵ ساله که در ماده ۸۸ درباره آنها آمده: «درباره اطفال و نوجوانانی که مرتکب جرائم تعزیری می‌شوند و سن آنها در زمان ارتکاب، ۹ تا ۱۵ سال تمام شمسی است حسب مورد، دادگاه یکی از تصمیمات زیر را اتخاذ می‌کند:

- الف-** تسلیم به والدین یا اولیا یا سرپرست قانونی با اخذ تعهد به تأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق طفل یا نوجوان...
- ب-** تسلیم به اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگری که دادگاه به مصلحت طفل یا نوجوان بداند با الزام به انجام دستورهای مذکور در بند (الف) در صورت عدم صلاحیت والدین، اولیا یا سرپرست قانونی طفل یا نوجوان یا عدم دسترسی به آنها با رعایت مقررات ماده (۱۱۷۳) قانون مدنی
- پ-** نصیحت به وسیله قاضی دادگاه
- ت-** اخطار و تذکر یا اخذ تعهد کتبی به عدم تکرار جرم
- ث-** نگهداری در کانون اصلاح و تربیت تا ۳ ماه تا یک سال در مورد جرائم تعزیری درجه یک تا ۵.

۲- اطفال و نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال که در ماده ۸۹ همان قانون بیان داشته است: «در جرائم تعزیری که سن نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال باشد، براساس ماده ۸۹ قانون مجازات اسلامی مجازات‌های زیر اجرا می‌شود:

- الف-** نگهداری در کانون اصلاح و تربیت تا ۲ تا ۵ سال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه یک تا ۳ است.
- ب-** نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از یک تا ۳ سال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه ۴ است.
- پ-** نگهداری در کانون اصلاح و تربیت تا ۳ ماه تا یک سال یا پرداخت جزای نقدی از ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تا ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال یا انجام ۱۸۰ تا ۲۲۰ ساعت خدمات عمومی رایگان در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه ۵ است.
- ت-** پرداخت جزای نقدی از ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال یا انجام ۱۸۰ تا ۱۸۰ ساعت خدمات عمومی رایگان در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه ۶ است.
- ث-** پرداخت جزای نقدی تا ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه ۷ و ۸ است.»

با دقت نظر در موارد ذکر شده متوجه خواهیم شد که قانونگذار با نگرش اصلاحی تناسب بین جرم و مجازات به نسبت مرتکب را تا حدودی رعایت کرده است که این نوع تفکر می‌تواند در اجرای عدالت قضایی با لحاظ شخصیت مرتکب مفید باشد.

ضرورت رویارویی و کیفردهی مرتکبان جرم اخلال در نظام اقتصادی به عنوان مهم‌ترین مصداق جرائم اقتصادی به جهت مخاطره امنیت اقتصادی و خدشه به جریان عمومی امور کشور آشکار و روند مجازات اخلالگران نظام اقتصادی در ایران از زمان استیلا مورخ ۹۷/۵/۲۰ رئیس سابق قوه قضاییه و موافقت رهبر انقلاب با تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به جرائم اخلالگران نظام اقتصادی دچار تحول شده است.

دادگاه‌های ویژه رسیدگی به جرائم اخلالگران نظام اقتصادی به جهت سرعت رسیدگی و همچنین شدت و قطعیت احکام صادره در پرونده‌های مذکور منشأ اثرگذاری ویژه بوده؛ هر چند روند رسیدگی شعب مذکور در قیاس با روزها و ماه‌های نخستین به وضوح تغییر کرده است؛ در عین حال شعب دادگاه ویژه که در پی ضرورت و مبتنی بر مصالح اقتصادی کشور با پیشنهاد ریاست سابق قوه قضاییه و استیلا از رهبر انقلاب در محدوده زمانی موقت تشکیل شده‌اند با کنار نهادن برخی تشریفات جهت رسیدگی به جرائم موضوع قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور مبتنی بر حکم حکومتی رهبر انقلاب و جواز قانون اساسی و اختیارات رهبر به موجب اصول ۵۷ و ۱۱۰ قانون اساسی اعتبار قانونی یافته و نحوه رسیدگی در شعب مذکور موجب استرداد مبالغ کلان به بیت‌المال به‌ویژه در حوزه اخلال در نظام پولی و ارزی شده است.

مداقه در پرونده‌های تحت رسیدگی دادگاه ویژه دلالت بر آن دارد که حجم وسیعی از پرونده‌های اخلال در نظام دستاورد ناکارآمدی قانونی و شناسایی راهبردهای ارتكابی یکسان از سوی مجرمان بوده است که ضرورت رفع اشکالات بنیادین و خلأهای قانونی است. صرف‌نظر از برخی ایرادات مهم در نحوه رسیدگی به پرونده‌ها در دادگاه ویژه با توجه به تأکید مقام معظم رهبری مبنی بر موافقت با تقاضای ریاست وقت قوه و رسیدگی سریع و عادلانه به شرط اتقان آرای شناسایی مرز صحیح اقدام علیه نظام و چگونگی احراز قصد ضربه به نظام محل تأمل است.

طبق ماده ۲ قانون مجازات اخلالگران نظام اقتصادی هر یک از اعمال مذکور در بندهای ماده یک چنانچه به قصد ضربه زدن به نظام جمهوری اسلامی ایران یا به قصد مقابله با آن یا با علم به مؤثر بودن اقدام در مقابله با

نظام مزبور چنانچه در حد فساد فی‌الارض باشد، مرتکب به اعدام و در غیر این صورت به حبس از ۵ تا ۲۰ سال محکوم می‌شود. در وهله نخست به جهت اشتراط بلاجهت قصد ضربه زدن به نظام در قانون مجازات اخلالگران نظام اقتصادی این ماده محل سوال است و مانع تحقق اتقان برخی از آرای صادره در جرم اخلال در نظام اقتصادی شده است. علاوه بر اینکه برخی از مصادیق تحت رسیدگی در دادگاه ویژه به دشواری قابل تطبیق با مصادیق مندرج در قانون مجازات اخلالگران نظام اقتصادی است و قانون اخلال به دلیل مصادیق تمثیلی موسع محل ایراد است، قصد ضربه زدن به نظام نیز وصفی زائد است که تطبیق را دشوارتر می‌کند.

بر فرض وقوع جرم اخلال نیز در عموم پرونده‌های مطروحه احراز عنصر معنوی مندرج در صدر ماده ۲ قانون اخلال احراز نشده و مرتکبان فارغ از قصد ضربه به نظام، عموماً نهایتاً در پی کسب مال بوده‌اند؛ لذا اشتراط قصد مقابله با نظام در جرم اخلال در نظام اقتصادی جایگاه ندارد و مراجعه به مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی نیز دلالت بر آن دارد که بی‌ارتباطی قصد مقابله با نظام در تحقق جرم اخلال در نظام اقتصادی کشور و افساد فی‌الارض، مورد توجه برخی نمایندگان مجلس ششورای اسلامی نیز نبوده است که این نقض قانونی مانع اتقان برخی آرای اصداری می‌شود.

همچنین صرف نظر از رسیدگی خاص در شعب ویژه، شناسایی مرجع صالح به رسیدگی جرم اخلال همواره محل اختلاف بوده و اخیراً نیز منجر به صدور رأی وحدت رویه شماره ۸۴۲ هیأت عمومی دیوان عالی کشور شده است. وفق رأی مذکور مستند به تبصره ۶ ماده ۲ قانون اخلال رسیدگی به تمامی جرائم موضوع قانون اخلال در نظام اقتصادی کشور اعم از اینکه در حد افساد فی‌الارض یا عمده یا غیر عمده باشد، در صلاحیت دادگاه انقلاب قرار داده شده است؛ فلذا در حالی که تا پیش از این، عدم احراز قصد ضربه به نظام مبنایی برای فقدان صلاحیت دادگاه انقلاب در رسیدگی به جرم اخلال بود با ایجاد وحدت رویه مذکور یکی از چالش‌های مهم پرونده‌های اخلال در نظام اقتصادی به جهت اختلاف صلاحیت میان دادگاه کیفری یک و دادگاه انقلاب مرتفع شده است.

مجازات کودک‌آزاری

سونیا سلطانی
دکترای حقوق کیفری

کودک‌آزاری جرمی است که تنها توسط افراد غریبه یا بیمار اتفاق نمی‌افتد. گاهی ممکن است پدر و مادر، کودک خود را به صورت جسمی، جنسی و یا عاطفی مورد آذیت و آزار قرار دهند. مطابق با قانون حمایت از کودکان و نوجوانان، هر فردی که سبب آزار کودکان شود خواه پدر کودک باشد یا مادر او، مجرم شناخته شده و باید مجازات شود. مطابق با این قانون:

■ اگر فردی اقدام به خرید و فروش کودکان، بهره‌کشی از آنها یا استفاده از کودکان برای انجام کارهای خلاف مانند قاچاق کند، محکوم به ۶ ماه تا یک سال حبس و جریمه نقدی از یک میلیون تا دو میلیون تومان خواهد شد.

■ در صورتی که فردی سبب صدمه، آزار و اذیت، شکنجه جسمی و روحی، بی‌توجهی عمدی نسبت به سلامت و بهداشت جسمی و روانی کودک شود یا از تحصیل او جلوگیری کند به حبس به مدت ۳ ماه و یک روز تا ۶ ماه محکوم خواهد شد. همچنین این فرد دارای جزای نقدی خواهد بود که باید آن را پرداخت کند.

■ هر مجموعه یا مؤسسه‌ای که مسئول نگهداری و سرپرستی از کودکان است باید در صورت مشاهده هر گونه کودک‌آزاری اقدام به گزارش آن کند. در صورتی که این افراد در این زمینه کوتاهی کنند مجرم شناخته می‌شوند. مجازات این افراد حبس تا ۶ ماه و پرداخت جریمه نقدی خواهد بود.

اما نحوه رسیدگی به جرم کودک‌آزاری به چه شکل است؟

برای اینکه فردی که مرتکب کودک‌آزاری شده است مجازات شود ابتدا باید جرم او ثابت شود. اثبات کودک‌آزاری کار دشواری نخواهد بود. ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان ادعا می‌دارد: «کودک‌آزاری از جرائم عمومی بوده و احتیاج به شکایت شاکی خصوصی ندارد.» بنابراین در صورتی که والدین کودک یا هر شخص دیگری اقدام به کودک‌آزاری کند، هر کسی که ناظر این اتفاق باشد، می‌تواند این موضوع را گزارش کند. پس از طرح شکایت شاکی خصوصی در مورد کودک‌آزاری یا گزارش موضوع، پرونده فرد مجرم مورد بررسی قرار می‌گیرد. پرونده ابتدا برای بررسی به دادسرا ارسال شده و دادستان یا دادیار آن را بررسی می‌کند. در این شرایط دادستان به تحقیق و بررسی شواهد می‌پردازد، در صورتی که ادله کافی برای اثبات جرم وجود داشته باشد، حکم صادر شده و به دادگاه کیفری ارسال می‌شود.